(VERTROUWELIJK) Q&A – Congestie aankondiging 16/09/2021: Voor intern gebruik!

Algemene vragen over congestie

1. **Wat is congestie?**
    - *Congestie betekent een dreigend te kort aan transportcapaciteit op het elektriciteitsnet. De autonome groei van de stad, de energietransitie en economische groei vragen steeds meer capaciteit van het elektriciteitsnet. In Amsterdam is het een enorme uitdaging om aan alle vraag naar elektriciteit te voorzien. In congestiegebieden is Liander soms genoodzaakt om een transportbeperking op te leggen. De netbeheerder kan namelijk de gewenste transportdienst niet leveren binnen de overeengekomen kwaliteitscriteria (zoals betrouwbaarheid, spanningskwaliteit en veiligheid). Indien er sprake is van een transportbeperking, heeft een klant wel een aansluiting voor elektriciteit, maar krijgt hij tijdelijk geen mogelijkheid de volledige gewenste capaciteit van de aansluiting te gebruiken. Heeft een klant al een aansluiting en wil hij meer verbruiken? Dan kan hij mogelijk niet volledig doorgroeien tot het maximale vermogen dat hoort bij de aansluitcategorie van zijn aansluiting. De transportbeperking wordt opgeheven zodra het elektriciteitsnet uitgebreid is of wanneer er op andere manieren vermogen beschikbaar is gemaakt.*
2. **Wat is een transportbeperking?**
    - *A: Wanneer de uitbreiding van het stroomnet minder snel gaat dan dat de vraag naar of het aanbod van vermogen toeneemt, is Liander soms genoodzaakt om een transportbeperking op te leggen. De netbeheerder kan namelijk de gewenste transportdienst niet leveren binnen de overeengekomen kwaliteitscriteria. Indien er sprake is van een transportbeperking, heeft een klant wel een aansluiting voor elektriciteit, maar krijgt hij tijdelijk geen mogelijkheid de volledige gewenste capaciteit van de aansluiting te gebruiken. Heeft een klant al een aansluiting en wil hij meer verbruiken? Dan kan hij mogelijk niet volledig doorgroeien tot het maximale vermogen dat hoort bij de aansluitcategorie van zijn aansluiting. De transportbeperking wordt opgeheven zodra het elektriciteitsnet uitgebreid is of wanneer er op andere manieren vermogen beschikbaar is gemaakt.*
3. **Zijn er andere mogelijkheden om toch als grootverbruik transport van vermogen te krijgen**
    - *Er zijn manieren waarop invloed kan worden uitgeoefend op de grootte van de benodigde aansluiting. Het is voor sommige bedrijven mogelijk om hun piekvermogen omlaag te brengen en daardoor in de kleinverbruikscategorie te vallen, door bijvoorbeeld met opslag te werken. Voor mogelijkheden moeten bedrijven hun (elektro)technische specialist, ofwel installateur, raadplegen.*
    - *Liander heeft aangegeven dat het in sommige gevallen opportuun is om (binnen transformatiegebieden) bestaande aansluitingen en contracten over te nemen. Let op: dit moet wel in afstemming met Liander omdat het afhangt van het lokale net en het gewenst toekomstig gebruik van de aansluiting. Dus als een bedrijf vertrekt uit een pand of kavel, laat hem dan niet het contract met Liander opzeggen, maar informeer bij Liander naar de mogelijk dit contract over te dragen aan de volgende eigenaar.*

Impactanalyse Westzaanstraat en Noord-Papaverweg

4. **Wat is er veranderd ten opzichte van de eerdere congestiemelding in Amsterdam van Liander op 24 juni 2021 en 16 september 2021.**
    - *Westzaanstraat: Er wordt nu ook congestie afgekondigd voor het station Westzaanstraat. Dat betekent dat nieuwe ontwikkelingen in de Spaarndammerbuurt en de Oude Houthaven, Houthaven, Entreegebied Gulden Winckel, Foodcenter en Sloterdijk 1 Zuid (wordt ook deels gevoed uit Westhaven) onder druk kunnen komen te staan. Wanneer congestie wordt afgekondigd betekent dit dat er geen ruimte meer is*

voor nieuwe ontwikkelingen met een grootverbuik aansluiting die nog geen goedgekeurde offerte hebben ontvangen van Liander. Dit gaat dan om ontwikkelingen zoals datacenters, bedrijven, kantoren, scholen, horeca, supermarkten, etc. Dit geldt ook voor bestaande klanten die hun gecontracteerd vermogen willen verhogen. Voor kleinverbruik zoals woningen en kleine winkels en kantoren, geldt dat er nog wel vermogen beschikbaar is. Voor het knelpunt Westzaanstraat is de planning dat het knelpunt in het eerste kwartaal van 2027 opgelost is.

- *Noord Papaverweg: Er wordt nu congestie afgekondigd op onderstation Noord-Papaverweg. Het voedingsgebied beslaat een groot deel van Noord-West Amsterdam. Dat betekent concreet dat de gebiedsontwikkeling in Buikslotermeerplein, NDSM, Banne, Overhoeks, Buiksloterham, Klaprozenbuurt onder druk kan komen te staan. De woningbouw en andere kleinverbruik aansluiting zoals, kleine bedrijvigheid en kantoren zullen doorgang kunnen vinden. Sommige plintontwikkelingen zijn nog onduidelijke, indien deze in de grootverbruiksaansluitings vallen, kunnen deze mogelijk een transportbeperking opgelegd krijgen door Liander. Als alles volgens planning gaat zal Liander, voor het knelpunt op station Noord Papaverweg, de werkzaamheden aan het elektriciteitsnet in het tweede kwartaal van 2025 afgerond hebben.*
- *Binnen het verzorgingsgebied van Noord-Papaverweg valt ook de eerdere congestie aankondiging bij BSH/Overhoeks. De aankondiging van Noord-Papaverweg betreft het voedende achterliggende onderstation. De problematieken van BSH/Overhoeks hebben andere oorzaken dan een 'vol' onderstation (en zijn lokaal van aard op middenspanningskabels). Er is echter wel vermogen nodig om ook de congestieaankondiging van BSH/Overhoeks op te kunnen lossen. Dat betekent dat aangezien de planning voor het oplossen van de meest recente congestie van Noord-Papaverweg t/m 2025 duurt, dit ook voor BSH/Overhoeks geldt.*
- *Ook voor onderstation Vliegenbos is sinds 28-10-2021 congestie afgekondigd. De reden hiervoor zijn de overbelasting van de voedende 50kV kabels naar het onderstation. Dit betekent concreet dat nu voor heel Noord code Oranje is afgekondigd. De preciese impact van de congestie wordt nog nader in kaart gebracht. In het algemeen gelden dezelfde consequenties als voor Noord Papaverweg. Voor de kleinverbruik reserveert Liander vermogen. Nieuwe grootverbruikklanten kunnen mogelijk een transportbeperking opgelegd krijgen. Dit geld voor ontwikkelingen die nog geen goedgekeurde offerte van Liander hebben ontvangen. Ook al zijn deze ontwikkelingen al voor langere tijd bekend bij Liander. Een structurele oplossing voor de congestie in Noord wordt gezocht in de uitbreiding van onderstation Noord Papaverweg. Deze staat gepland voor Q2 2025.*

5. *Wat is de impact van de congestieaankondiging?*

- *Programma EVA heeft met behulp van u en andere collega's zo goed mogelijk in kaart gebracht welke gebiedsontwikkelingsprojecten, maatschappelijke ontwikkelingen en andere voorzieningen mogelijk geraakt gaan worden door congestie. In de bijlage ziet u de voor u relevante geïnventariseerde lijst met ontwikkelingen. De lijst met congestie impact voor Noord en West is opgesteld op basis van de omvang van een project en de timing wanneer er een aanvraag ingediend moet worden en of dit in/rondom de periode van congestie moet gebeuren. Op basis daarvan is het risico op een transportbeperking ingeschat. Liander is niet bevoegd om klantdata te delen, hierdoor kan de definitieve check alleen rechtstreeks plaatsvinden door de (toekomstig) eigenaar van de aansluiting bij Liander. Voor de impact van congestie op Vliegenbos loopt de impactprocedure op dit moment. Deze zal de komende week verder worden aangescherpt en met u worden gedeeld zodra deze af is.*

6. Impact van de aankondiging per gebied:

- *Noord Papaverweg: Liander heeft momenteel één klant een voorlopige transportbeperkingen opgelegd. Er zijn zes andere klanten die mogelijk een voorlopige*

transportbeperking opgelegd krijgen. [redacted]

[redacted]

Impact per situatie

8. Wat betekent de congestie voor de <u>woningbouw</u>ontwikkeling in mijn project?

- *Ten eerste: in congestie kunnen kleinverbruik aansluitingen doorgang vinden, evenals de woningbouw gerelateerde aansluitingen. Dit geldt dus ook voor aansluitingen van >3*80A, voor bijvoorbeeld centrale voorzieningen (lift) of de warmtevoorziening. Liander heeft in haar prognose de woningbouw en ruimte voor overige kleinverbruikaansluitingen overgenomen en heeft hiervoor vermogen gereserveerd. Ten tweede: De congestie heeft alleen impact op nieuwe grootverbruikaansluitingen en verhogingen van reeds gecontracteerde vermogens. De congestie kan daarmee wel impact hebben op de integrale Gebiedsontwikkeling omdat bepaalde essentiële voorzieningen voor de leefbaarheid van een wijk mogelijk niet tijdig van elektriciteit kunnen worden voorzien. In de brief richting het rijk van 16 september '21 geeft de gemeente aan geen wijken te willen en zullen ontwikkelen zonder voldoende voorzieningen. (zie brief naar EZK).*

9. **Wat betekent het voor de nieuwbouw ontwikkeling van <u>bedrijfs- en kantoorruimten</u> in de gebieden?**
   - *De congestie heeft invloed op nieuwe grootverbruikaansluitingen. Nieuwe grootverbruik aanvragen worden individueel beoordeeld of deze nog kunnen worden ingepast op het net. Dit is afhankelijk van hun profiel; tijdstip en grootte van verbruik. De transportcapaciteit hangt af van verschillende factoren zoals de oppervlakte van het gebouw en benodigde installaties. Alles tot en met 3*80A / 55 kW wordt aangesloten. Supermarkten en onderwijslocaties hebben over het algemeen meer nodig dan 3*80A.*
10. **<u>Blijft het vermogen voor bestaande bedrijven</u> in een bepaald ontwikkelgebied zoals Sloterdijk I Zuid beschikbaar als ze <u>herontwikkelen/ of verhuizen</u> <u>binnen</u> het ontwikkelgebied als gevolg van de transformatie?**
    - *Als bedrijven verhuizen binnen hetzelfde netvlak, behouden ze het recht op hetzelfde vermogen als voor de verhuizing. Of dit echter ook kan is afhankelijk van de lokale netsituatie. Als er sprake is van een verhuizing binnen een gebied, voer zo snel mogelijk een netcheck uit met Liander. Het kan namelijk zo zijn dat een ontwikkeling zich op een grensgebied bevindt en na de verhuizing op een ander netdeel terechtkomt. Liander kan in dat geval het bovenstaande niet garanderen. De lokale situatie is leidend.*
11. **<u>Blijft het vermogen voor bestaande bedrijven</u> beschikbaar als ze herontwikkelen/verhuizen <u>buiten</u> het huidige ontwikkelgebied, maar binnen het voedingsgebied?**
    - *Ook hiervoor is de lokale situatie bepalend. In de regel geldt dat als de verhuizing binnen hetzelfde voedingsgebied valt, er een grote kans op beschikbaar vermogen is. Daarnaast wordt echter ook gekeken naar het netvlak en is de lokale situatie leidend. Zie ook antwoord 7.*
12. **Stel dat een bedrijf moet/wil verhuizen naar een ander bedrijventerrein in Amsterdam. Op welke bedrijventerreinen in Amsterdam kan dat bedrijf dan terecht zonder hinder van de congestie te ondervinden?**
    - *Liander toont een actuele congestiekaart op https://www.liander.nl/transportcapaciteit/amsterdam. Hierop is te zien welke gebieden op dat moment geen hinder van congestie hebben. Echter is ook te zien dat Amsterdam bijna helemaal geel is gekleurd, wat inhoudt dat er mogelijk een transportbeperking dreigt. Laat bedrijven dan ook zo snel mogelijk een aanvraag indienen bij Liander.*
13. **Wat is het principe van toewijzing in tijden van schaarste? Krijgen de in het programma geplande bedrijven en voorzieningen die zijn voorzien in de capaciteitsberekeningen van Liander voorrang ten opzichte van nieuwe/nog niet bekende/geplande capaciteitsvragen? Of is het 'Wie het eerst komt, die het eerst maalt?'**
    - *Toewijzing van vermogen voor nieuwe aansluitingen gebeurt altijd op het first come, first serve principe. Daar kan niet van worden afgeweken. Ook niet als dit al in de capaciteitsberekeningen is meegenomen. Een officiële goedgekeurde offerte van*

Liander is de enige manier om zeker te zijn van transport voor grootverbruik. Alleen voor kleinverbruik ontwikkelingen kan Liander vermogen reserveren en toewijzen.

Oplossingen voor congestie

14. Hoe wordt de congestie opgelost?

- *Algemeen: Het netwerk wordt zo snel mogelijk uitgebreid. Er wordt samen met Liander onderzoek gedaan naar de versnelling van deze uitbreiding. Liander & Gemeente richten per gebied een caseteam in die onderzoekt welke oplossingen kunnen worden ingezet. In deze caseteams zullen ook verschillende gemeentelijke organisatieonderdelen deelnemen. Er zijn diverse oplossingsrichtingen denkbaar zoals:*
  - *Versneld uitvoeren van planvorming en realisatie van uitbreiden en verzwaring van het lokale netwerk.*
  - *Congestiemanagement (vraag en aanbod in balans brengen) onder andere door afspraken te maken met klanten die momenteel (nog) niet alle capaciteit van hun contract gebruiken.*
  - *Tijdelijke maatregelen zoals tijdelijke transformatoren.*
  - *Gesprekken met grootverbruikers waarbij wordt gevraagd of zij hun vraag naar elektriciteit meer in lijn kunnen brengen met het aanbod bijvoorbeeld door minder elektriciteit te gebruiken, op andere tijdstippen van de dag elektriciteit te gebruiken of zelf elektriciteit lokaal op te wekken.*
  - *Eventuele andere onconventionele oplossingen die onder andere kunnen voortkomen uit de marktconsultatie die onlangs is afgerond.*
- *Westzaanstraat: Er wordt gewerkt aan het ontwikkelen van twee geheel nieuwe onderstations. Die staan er niet van vandaag op morgen. De datum ingebruikname van deze stations staat voor in 2027. Naar verwachting kunnen deze nieuwe onderstations op zijn vroegst in 2027 in gebruik genomen worden.* De gemeente en *Liander onderzoeken tevens de mogelijkheden voor congestie management. Een eerste quickscan heeft uitgewezen dat er 10 klanten aanwezig zijn met een gecontracteerd vermogen >1 MVA. Deze worden door Liander benadert om mee te werken aan congestie onderzoek. In het caseteam (Liander en gemeente) worden oplossingsrichtingen in kaart gebracht die mogelijk bij kunnen dragen aan het oplossen van de congestie.*
- *Noord Papaverweg: Liander werkt aan structurele capaciteit door de verzwaring op het station. Deze is naar verwachting per Q2 2025 gereed. Tegelijkertijd onderzoeken de gemeente en Liander de mogelijkheden voor congestie management. Een eerste quickscan heeft uitgewezen dat er acht klanten aanwezig zijn met een gecontracteerd vermogen >1 MVA. Deze worden door Liander benadert om mee te werken aan congestie onderzoek. In het caseteam (Liander en gemeente) worden oplossingsrichtingen in kaart gebracht die mogelijk bij kunnen dragen aan het oplossen van de congestie.*
- *Hier moet nog een stuk over Noord-Vliegenbos bij. Ik weet even niet precies wat de lijn van beantwoording hier is. Dat zou even overlegd moeten worden met* [redacted]

Met opmerkingen [redacted] 1]: @[redacted]

15. Wat kunnen Amsterdamse ondernemers doen om congestie te voorkomen?

- *Tijdig aanvragen doen zodat er vroegtijdig een goed beeld ontstaat van de geplande ontwikkelingen, de omvang van deze ontwikkelingen en waar deze zich zullen plaatsvinden. Daarnaast kunnen bestaande klanten (ondernemers) kijken of ze mogelijkheden hebben om flexibel om te kunnen gaan met hun vermogensvraag. Dit kunnen ze dan aangeven bij Liander zodat dit in het congestiemaatregelen onderzoek meegenomen kan worden.*

16. Welk advies heeft de gemeente voor partijen die aankloppen met een initiatieven voor vraag- en aanbodsturing en/of het verhelpen van congestie?

VERTROUWELIJK

- *De initiatiefnemer kan contact opnemen met Liander om af te stemmen op de mogelijkheden van dat moment. Liander kan dan anticiperen in de ontwikkeling van het energienet.*
  Zorg er verder voor dat er openbare ruimte beschikbaar is voor netverzwaringen en versnel het afgeven van vergunningen hiervoor. Werk met Liander samen om te plannen, keuzes te maken en meer inzicht te krijgen in de ontwikkelingen per gebied. Ontwikkelingen nemen veel tijd in beslag.

17. **Wat wordt er verder nog gedaan in het kader van vraag- en aanbodsturing?**
    - *Mogelijkheden voor vraag- en aanbodsturing worden in de desbetreffende case-teams, per congestiegebied, onderzocht en teruggekoppeld aan de desbetreffende projectleiders indien hier interessante mogelijkheden uit voort vloeien.*
      Door bijvoorbeeld een (tijdelijke) batterij te plaatsen of het elektriciteitsverbruik zo te managen dat dit m.n. in de daluren plaatsvindt. Hiervoor bestaan allerlei oplossingen die ook binnen de energiesystemen van de projectgebieden kunnen worden toegepast.
    - *We roepen het Rijk op meer mogelijkheden te organiseren voor vraag- en aanbodsturing. Wie zien graag een aanpassing van wet- en regelgeving die de lokale afstemming van vraag en aanbod van energie stimuleert. Zo is het moment waarop netbeheerders vraag- en aanbodsturing mogen toepassen volgens ons te laat. Dit mag pas wanneer er daadwerkelijk sprake is van congestie. De wetgeving is nu te veel gericht op het managen van de problematiek, niet op het voorkomen hiervan. Daarnaast is de propositie van de netbeheerder nu beperkt. De netbeheerder mag in de business case voor vraag- en aanbodsturing alleen uitgaan van de kosten die anders gemaakt zouden worden met de uitbreiding van de elektriciteitsinfrastructuur. Wij zouden graag zien dat bij vraag- en aanbodsturing een bredere maatschappelijke afweging gemaakt wordt; waaraan een bredere kosten- en batenanalyse ten grondslag ligt.*

Praktische inpassingsvragen onderstations

18. **Moet de gebiedsontwikkeling rekening houden met eventuele milieucontouren als het een onderstation moet in het gebied moet herbergen?**
    - *Er dient voldaan te worden aan de milieunormering vwb geluidhinder en elektromagnetische straling (waarbij Amsterdam het voorzorgsprincipe hanteert). Dit betekent -kort door de bocht- dat woningbouw, of andere gevoelige bestemmingen, op een afstand van minder dan 25 meter ongewenst is. Als de locatie voor een nieuw station binnen een gebiedsontwikkelingsproject valt, is al contact gezocht met de projectmanager van die gebiedsontwikkeling.*
19. **Wat betekent de congestie voor toekomstige projecten kabels/leidingen, zoals de nieuw aan te leggen kabels en leidingen die gepland staan?**
    - *De recent afgegeven congestieproblemen zijn ontstaan door een capaciteitstekort van het voedende onderstation. Dit heeft daardoor niet direct invloed op de huidige en lopende projecten rondom kabels/leidingen. Uiteraard dient er vrijwel overal verzwaard te worden en zijn nieuwe en zwaardere kabels/leidingen noodzakelijk.*

Strategische programmering van de gemeente

20. **Wat voor invloed heeft de congestie op hoe we om willen/moeten gaan met energievoorziening, energie-systemen en energie-opwekking van nog te bouwen blokken?**
    - *Efficienter omgaan met het energiesysteem kan door meer flexibilieit te realiseren. Dit kan o.a. door middel van vraag- aanbodsturing. Deze mogelijkheden worden ook onderzocht in de case-teams*

Vertrouwelijk

- *Voorlopig houdt de gemeente vast aan de landelijke en lokale ambities omtrent de energietransitie-en systemen. Strategisch programmeren zal de komende tijd wel meer op de agenda komen.*
- *Energie-opwek is over het algemeen niet geen punt in Amsterdam. Er is op de meeste plekken genoeg vraag en transportcapaciteit om de opwek/aanbod te verwerken. Het kan zijn dat het net wel op plekken moet worden verzwaard. Door capaciteitstekort kan het zomaar een jaar duren voordat die verzwaring gerealiseerd kan worden. Vraag dus op tijd een netcheck bij Liander aan.*

21. **In hoeverre heeft de congestie invloed op de duurzaamheidsambitie van de gebiedsontwikkeling van de 32 congestiegebieden?**
    - *Voorlopig houdt de gemeente vast aan de landelijke en lokale ambities omtrent de energietransitie-en systemen. Strategisch programmeren zal de komende tijd wel meer op de agenda komen.*

Verantwoordelijkheid van de gemeente

22. **Is de gemeente als gronduitgever/opdrachtgever verantwoordelijk voor eventueel gederfde opbrengsten van marktpartijen (ontwikkelaars) als resultaat van congestie, voor reeds uitgeven kavels?**
    - *Nee: Liander heeft voor de desbetreffende gebieden op de congestiesite aangegeven dat er in deze gebieden beperkt capaciteit beschikbaar is (code geel). Hierdoor is het aan de ontwikkelaars zelf om te controleren of de beoogde ontwikkelingen doorgang hebben kunnen vinden.*
23. **Zijn we als gronduitgever/opdrachtgever verantwoordelijk voor eventueel gederfde opbrengsten van marktpartijen (ontwikkelaars) als resultaat van congestie, voor nog uit te geven kavels?**
    - *Nee: Maar door de berichtgeving van 24 juni en 16 september gaat de gemeente wel actiever communiceren over de ontwikkelingen, kansen en risico's van het elektriciteitsnet.*
24. **Hoe kan de gemeente Liander helpen om congestie in overige delen van Amsterdam te voorkomen?**
    - *Liander en de gemeente werken aan een gemeenschappelijk beeld van toekomstige klantontwikkelingen. De structurele uitwisseling van informatie tussen Liander en gemeente m.b.t. projecten uit de gebiedsontwikkeling (transformatiegebieden in het bijzonder) wordt daarbij geoptimaliseerd.*
    - *De gemeente werkt daarnaast met Liander en TenneT samen in programma EVA, elektriciteitsvoorziening Amsterdam. In het kader van dit programma wordt onder meer het 'Ontwikkelkader 2035' gemaakt. Dit geeft een beeld van de groei van de vraag naar vermogen, de uitbreiding- en stedelijke inpassingsopgave van het elektriciteitsnetwerk. Daarbij is het de verantwoordelijkheid van de gemeente om hier zo snel mogelijk ruimte voor te reserveren.*

Meer informatie

25. **Extra informatiemoment voor ontwikkelaars**
    - *Liander organiseert een webinar om informatie te delen over de congestiegebieden, planning, oplossingsrichtingen, congestieonderzoek en andere congestie gerelateerde zaken. Hierover wordt u later geïnformeerd.*
    - *Liander zal dan ook aangeven wie meer kan vertellen over de ontwikkelingen rondom de congestie.*

26. **Uitleg terminologie**
    - *Kleinverbruik (KV) = ≤3x80Ampere aansluiting*

VERTROUWELIJK

- *Grootverbruik (GV) = >3x80Ampere aansluiting*
- *Verzwaren = binnen bestaande (grootverbruik)aansluiting uitbreiden. Indien uitbreiden naar >3x80A, mogelijk transport beperking*

VERTROUWELIJK